

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมมนุษย์ยุคโลกาภิวัตน์ เน้นการบริการและมุ่งธุรกิจเป็นสำคัญ การประกอบอาชีพ โดยเฉพาะการบริหารงานด้านธุรกิจ ย่อมเต็มไปด้วยการแข่งขัน แต่การแข่งขันที่ดีต้องมีกติกา อยู่ในกฎ ระเบียบ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นใน โลกของธุรกิจ หรือ โลกของอาชีพล้วนเกิดจากการละเมิด กฎ กติกา การบริหารงานด้านธุรกิจ อาชีพ ก็เช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่มักมีการละเมิดกติกา เพื่อผลของความได้เปรียบทางการค้า และการประกอบอาชีพ สำหรับการอาชีพในภาคธุรกิจการบริการ เป็นอาชีพที่ขยายได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว โดยเฉพาะงานบริการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยพื้นฐานทั่วไป ในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนไป ความต้องการในการบริการและอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็น โรงงานอุตสาหกรรม ธุรกิจ โรงแรม สถานประกอบการทั่วไป ตลอดจนการให้บริการทางด้านธุรกิจต่างก็มุ่งหาผลตอบแทน และผลประโยชน์ส่วนตัว จนทำให้เกิดความทะเลาะ ความรับผิดชอบต่อสังคมและสภาพแวดล้อม เช่น ปัญหาภาวะโลกร้อน เกิดจากการใช้พลังงานอย่างฟุ้งเฟ้อ และการกระทำของมนุษย์ ทำให้ทั่วทั้งโลกต่างหันมาใส่ใจกับปัญหานี้อย่างจริงจัง ทั้งนี้รายงานของสหประชาชาติ ได้ระบุไว้ว่า ทางออกของวิกฤตภาวะ โลกร้อนนี้อยู่ที่ประชากร โลกจะต้องร่วมมือกัน ใช้พลังงานอย่างประหยัด และเริ่มใช้พลังงานหมุนเวียนให้มากขึ้น ซึ่งนอกจากจะช่วยลดภาวะ โลกร้อน ได้แล้ว ยังช่วย แก้ปัญหาพลังงาน เมื่อพิจารณาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ว่า ภาวะโลกร้อน น้ำท่วม ความแห้งแล้ง ฯลฯ ตลอดจนปัญหาสังคมที่พบเห็น เช่น ปัญหายาเสพติด การค้ำมนุษย์ การคดโกง จะเห็นได้ว่ามาจาก การเอารัด เอาเปรียบ และความต้องการผลกำไรเพียงอย่างเดียว โลกที่เราอาศัยอยู่นี้จะเปลี่ยนแปลง ได้ก็ด้วยการเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกของมนุษย์เท่านั้น เพราะมนุษย์และโลกล้วนเชื่อมโยงกัน ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ หรือคำว่า CSR ย่อมาจากคำว่า Corporate Social Responsibility CSR เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1980 – 1990 คือเมื่อประมาณ 15 - 25 ปีที่แล้ว ธุรกิจขนาดใหญ่ หลายแห่งทั่วโลกประกาศใช้หลักการนี้อย่างกว้างขวาง ในประเทศไทยบริษัทในเครือ เจริญโภคภัณฑ์ ปตท. ธนาคารกรุงไทย ธนาคาร ไทยพาณิชย์ ดีแทค เมืองไทยประกันชีวิต ฯลฯ ต่างก็ดำเนินงานตามแนว CSR ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการช่วยแก้ปัญหาของสังคม ซึ่งถ้ามองในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ เป็นความมุ่งมั่นหรือพันธะสัญญา ที่ธุรกิจมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ในการที่จะประพฤติปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม และมีส่วนร่วมในการพัฒนา เศรษฐกิจ ด้วยการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานรวมถึงครอบครัวของเขาเหล่านั้น ตลอดจน

มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคมในวงกว้าง การพัฒนาคนจึงต้องมุ่งให้มีคุณภาพ พร้อมคุณธรรมและรอบรู้อย่างเท่าทัน เกิดภูมิคุ้มกัน กระบวนการพัฒนาดังกล่าวจะสำเร็จได้ต้อง เชื่อมโยงความร่วมมือ ร่วมคิดร่วมทำกันอย่างจริงจังอย่าง ต่อเนื่อง ของ 3 สถาบันหลัก ใน การอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 2) ปัญหาของการจัดการอาชีวศึกษายังขาดการปลูกจิตสำนึก ต่อการนำทักษะวิชาการไปช่วยเหลือสังคม โดยเฉพาะการบูรณาการในการเรียนการสอนเป็น เพียงแต่กิจกรรมเสริมทำให้การเรียนขาดการสร้างควมรับผิดชอบที่ดีต่อสังคม การจัดการศึกษา ระดับอาชีวศึกษาจึงไม่ใช่เป็นเพียงการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษาเท่านั้น แต่จำเป็นต้อง ปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและ ของประเทศชาติ การอาชีวศึกษา นอกจากจะมุ่งเน้นในการพัฒนาศักยภาพของคนเพื่อการประกอบ อาชีพแล้ว ยังต้องรับผิดชอบในเรื่องการสร้างจิตสำนึกในการทำงานที่ดี ส่งเสริมจัดกิจกรรมให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ฝึกปฏิบัติและฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์การประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหา ความต้องการกำลังคน เชิงคุณภาพ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) สรุปว่า กลุ่มอุตสาหกรรมต้องการกำลังคน ที่มีคุณลักษณะด้านต่าง ๆ จำแนกได้เป็น 1) ความรู้และทักษะที่จำเป็น 2) ความรู้และทักษะวิชาชีพ 3) คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ ดังนี้ เป็นองค์กรหลัก ที่มุ่งมั่นผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องกับการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552) การจัดการอาชีวศึกษา จึงเน้นการฝึกปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้าง ทักษะ การเรียนรู้ เป็นการมุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้เรียน 3 ประเภท คือ พุทธิพิสัย เป็นพฤติกรรมของการเรียนรู้ทางด้านสมองหรือสติปัญญา การใช้ความจำ ความเข้าใจ ตลอดจนจนถึงการวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาด้วยการใช้สติปัญญา ทักษะพิสัย เป็นพฤติกรรมใน การเรียนรู้ทางด้านทักษะทางกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย พฤติกรรมทางด้านนี้จะเห็นได้ ชัดเจน จากวิชาปฏิบัติในโรงฝึกงานต่าง ๆ จิตพิสัย เป็นพฤติกรรมของการเรียนรู้ทางด้านจิตสำนึก ทักษะคิด ค่านิยม หรืออารมณ์ ซึ่งอยู่ภายในตัวผู้เรียน พฤติกรรมทางด้านนี้จะเห็นได้ไม่ชัดเจนนัก แต่ก็เป็นส่วนที่มีความสำคัญ การสอนให้ผู้เรียน ได้มีพฤติกรรมที่ดีทางด้านจิตพิสัยนี้ต้องอาศัยเวลา เป็นตัวช่วย เพราะจิตใจของคนเราไม่อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ด้วยบทเรียนเพียงไม่กี่บทประกอบ

ทั้งต้องคอยอบรมสั่งสอน และการแสดงตนเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนเลื่อมใสและยึดถือไว้เป็นแนวทาง ปัญหาของการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา คือต้องมีการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อการนำความรู้ ทักษะในวิชาชีพสู่สังคม เพื่อปลูกฝังการเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ช่วยเหลือสังคมตามความรู้ ความสามารถในวิชาชีพของตน จากงานวิจัยของ ไกลส์ (Lies, 2005) เรื่อง ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมที่มีต่อการคิดอย่างมีเหตุผลทางด้านจริยธรรมของนักศึกษา เปรียบเทียบกับกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ประกอบด้วยตัวแปร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านศาสนา และด้านการพิจารณา ไตร่ตรอง พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริการสังคม ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านการพิจารณา ไตร่ตรอง มีประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ส่วนด้านศาสนา ไม่สามารถทำนายได้ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ซึ่งสรุปได้ว่า คุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา และการพิจารณาไตร่ตรอง สามารถสร้างได้จากการบริการสังคม

การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่จะ ทำให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริการ อีกทั้งเป็นแนวทางปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี ที่เป็นรากฐานสำคัญในการแก้ปัญหา เป็นประสบการณ์ด้านการศึกษา โดยที่ ผู้เรียน เรียนรู้และ พัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในประสบการณ์การบริการที่มีการจัดเตรียมอย่างดี เพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และมีความเชื่อมโยงความร่วมมือทั้งของโรงเรียน และชุมชน รวมถึงการบูรณาการเข้าในหลักสูตรวิชาการของผู้เรียน และมีการจัดเวลาที่แน่นอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิด พุค และเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้กระทำและเห็นระหว่างลงมือ ทำกิจกรรม นอกจากนี้ยังให้โอกาสผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ทักษะและความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้ เรียนรู้แล้วในสถานการณ์จริงในชุมชนและส่งเสริมการเรียนรู้ใน โรงเรียน โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ นอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียน และช่วยให้มีการพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรม การเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง ความผูกพัน ความมีมนุษยสัมพันธ์ ตลอดจนความรู้ทักษะ วิชาการ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วยการประยุกต์หรือออกแบบให้นำเนื้อหาของ บทเรียนมาจัด โครงการที่เชื่อมโยงกับปัญหาในชีวิตจริงของชุมชน หรือในทางกลับกันเป็น การเชื่อมโยงปัญหาในชุมชนเข้ามาสู่บทเรียน และในบางโอกาสอาจเป็นการนำนักเรียนออกไป ทำกิจกรรมในชุมชน โดยถือว่ากิจกรรมนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนในหลักสูตร องค์ประกอบ สำคัญของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม จึงอยู่ที่ต้องมีหลักสูตรเป็นตัวตั้ง พร้อมกับมีการทำ ประโยชน์ต่อชุมชนเป็นตัวเสริม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

ความคิดเรื่องการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม มีที่มาและเกี่ยวข้องกับความคิดอื่น ๆ เช่น เรื่องการศึกษาชุมชน (Community Education) จริยศึกษา (Moral Education) พลเมืองศึกษา

(Citizenship Education) การบริการชุมชน (Community Service) แก่นของความคิดอยู่ที่ การศึกษาชุมชน ศิลธรรม จริยธรรม ความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์และการบริการสังคมหรือ การทำประโยชน์ให้กับสังคม การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมจึงเป็นเสมือน โครงการย่อยบนฐาน ความคิดของการเป็นพลเมืองดี ความคิดดังกล่าวได้แปรรูปเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติได้จริง สมดัง คำที่ว่า คำอธิบาย 100 คำ ไม่สามารถเรียนรู้ได้เท่าการปฏิบัติเพียงครั้งเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปลูกฝังคุณธรรมเพื่อสร้างความเป็นคนที่พึงปรารถนา คงไม่สามารถทำให้เกิดผลสำเร็จได้ ด้วยคำอธิบายของครูในชั้นเรียน แต่สามารถคาดหมายว่าจะเกิดผลดีได้ถ้าให้นักศึกษาได้เข้าไป มีประสบการณ์ตรงกับสิ่งที่ปรากฏในสังคม การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมทำขึ้นเพื่ออะไร ได้คำตอบที่ชัดเจนว่าเพื่อสร้างความเป็นคนดี หรือคนที่มีลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม มีความตระหนักสำนึกถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน การร่วมมือร่วมใจแก้ปัญหาสังคม การตระหนัก ถึงผลกระทบร่วมกัน การเคารพกฎ กติกาของสังคมและอื่น ๆ โดยการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ปลูกฝังจิตใจตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษา สำหรับการศึกษาไทย โดยเฉพาะการจัดการอาชีวศึกษา กิจกรรมการบริการสังคมมีปรากฏอยู่บ้างแล้ว แต่อาจจะอยู่ในฐานะของกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมที่ยังไม่นำมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนในบทเรียนวิชา ใดวิชาหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่ มีข้อมูลที่ชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมทำให้เกิดผลดีแก่ผู้เรียน ทุกระดับ ทั้งทางด้านวิชาการ ด้านการใช้เหตุผล ความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเอง ดังเช่น สก็อต (Scott, 2006) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมทำให้สังคมเข้มแข็ง ทั้งยังทำให้ การเรียนรู้มีพลัง ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ผู้เรียนสามารถเลือกพื้นที่ของชุมชนที่พวกเขาเข้าไป ทำงาน ผู้เรียนสามารถประเมินความเข้มแข็งของชุมชนจากปัญหาที่พบ ผู้เรียนจะพบปะกับบุคคล ที่มีปัญหาหลากหลายแตกต่างกันก่อนที่จะเลือกปัญหานั้นมาหารือกัน ผู้เรียนฝึกการตัดสินใจ ขั้นพื้นฐาน ก่อนทำการเลือกปัญหา เช่นการออกเสียงลงคะแนนการเลือกปัญหาของชุมชน ผู้เรียนมี โอกาสที่จะคิด เขียน และพูดเกี่ยวกับการตัดสินใจของกลุ่มขณะที่กำลังปฏิบัติกิจกรรม ผู้เรียนมี กระบวนการย้อนคิดถึงการตัดสินใจในข้อมูลใหม่ ๆ ที่ได้รับในการเรียนรู้จากการบริการสังคม ตลอดโครงการ หลังจากที่ได้ทำการคัดเลือกปัญหาชุมชนแล้ว พวกเขาก็จะทำการศึกษาค้นคว้าจาก ผู้เชี่ยวชาญและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้เรียนจะสร้างข้อตกลงพื้นฐาน วางแผนปฏิบัติกิจกรรมตาม ทักษะและความสนใจของแต่ละคน ผู้เรียนจัดเตรียมสำหรับการนับถอยหลังของแผน ผู้เรียนจะ ได้รับการสนับสนุนและให้กำลังใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สแวน (Swan, 2006) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม การสอน ให้นักศึกษาเป็นผู้นำ คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ เพราะการสอนในตำราจะไม่ช่วยสร้าง

ความเป็นผู้นำได้ต้องมีการเรียนรู้จากประสบการณ์เท่านั้น สเวนได้นำเสนอโครงการบริการชุมชนให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยไอโฮโอ สถาบันเทคนิคการเกษตร ใน วุสเตอร์ ไอโฮโอ และกำหนดคะแนน ให้ 20% จำนวนนักศึกษา 18 คน นักศึกษามีการกำหนดพันธกิจร่วมกัน และตัดสินใจที่จะพัฒนาสถานที่เพื่อการใช้ประโยชน์ในการเรียน และเป็นที่พักผ่อนของวิทยาลัย โครงการที่ดำเนินการเป็นโครงการใหญ่และมีพื้นที่กว้าง มีการมอบหมายหน้าที่กันทำเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มสำรวจพื้นที่ที่จะทำงานด้านพื้นที่ ทำรูปแบบ จากงานใหญ่กลายเป็นงานเล็กเพราะทุกคนช่วยกัน กลุ่มจัดหาเงินทุนก็จะพบกับผู้นำชุมชนเพื่อขอรับการบริจาค กลุ่มจัดหาวัสดุก็จะพบกับอธิการบดีเพื่อขอสนับสนุนวัสดุ นักศึกษาจะปรับพฤติกรรมโดยไม่รู้ตัว ไม่มีใครถามสักคนเลยว่า ได้รับผลการเรียนเกรดอะไรจากงานที่ได้รับมอบหมาย พฤติกรรมที่พวกเขาได้แสดงออก ได้กระทำทำให้พวกเขาารู้สึกสนุกกับการทำงาน และเห็นคุณค่าของตนเอง และเมื่องานเสร็จสิ้นทำให้พวกเขาภาคภูมิใจ ดังนั้นถ้าเรามีการศึกษาให้เยาวชน หรือผู้เรียนได้มีโอกาสในการบริการสังคม ก็จะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้พวกเขา

การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมหรือการบริการสังคม เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับสำนักทางสังคม และมีประสิทธิผลมากที่สุด เพราะมีการลงมือปฏิบัติและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่มีจุดมุ่งหมาย ซึ่งมาจากหลักการของ วีกอทสกี (Vygotsky) ที่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและสังคมมาก เชื่อว่ามนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งนอกจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติแล้วก็มีสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งก็คือวัฒนธรรม ที่แต่ละสังคมสร้างขึ้น ดังนั้นสถาบันสังคมต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของแต่ละบุคคล (Gredler & Shields, 2008) สืบเนื่องมาถึงแนวคิดปรัชญาพัฒนาการนิยมของจอห์น ดิวอี้ ที่เน้นถึงการเรียนรู้ว่าควรจะมาจากการลงมือกระทำ (Learning by Doing) หรือการมีประสบการณ์จริง (Wileys & Bondi, 2007, p. 13) นอกจากนี้การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ยังได้นำแนวคิดของนักจิตวิทยา นักการศึกษาที่ใช้ในการเรียนรู้ คือ แนวคิดการสร้างจิตสำนึก ของ เปาโล แฟร์ (Freire, 1970) แนวคิดปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ของบรามเมลด์ (Brameld, 1971) แนวคิดการเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ เดวิด คอรัป (Kolb, 1984) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning) ของ ฟอการ์ตี้ (Fogarty, 2006) แนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ (Situational Learning Approach) ของ เลฟและเวเนอร์ (Lave & Wenger, 1991)

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าสถานศึกษาในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดเป็นนโยบายให้โรงเรียน จัดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษา ทั้งใน โรงเรียนระดับอนุบาลจนถึงระดับวิทยาลัย และมี

องค์กรภาคเอกชนหลายองค์กรให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีทักษะในการปฏิบัติงาน เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง รวมทั้งการสร้างสำนึกของความรับผิดชอบต่อในฐานะของพลเมืองของประเทศ ตลอดจนมีผลดีต่อการเพิ่มพูนความสามารถทางวิชาการของผู้เรียนไปพร้อมกัน การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมหรือการบริการสังคม (Service Learning) เริ่มปรากฏในงานวิจัยต่าง ๆ ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1970 สถาบันการเรียนรู้การบริการสังคมแห่งชาติ (NSLC: National Service Learning Clearinghouse) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม เป็นกลยุทธ์ในการสอนและการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้สู่ชุมชนด้วยการสร้างประสบการณ์ ความรับผิดชอบต่อและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยผู้เรียน และได้ทำการสำรวจว่าในอดีตที่ผ่านมา การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมได้แพร่หลายอย่างรวดเร็วทุกระดับทั้งในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย จากผลการสำรวจสถาบันการศึกษาที่มีการเข้าร่วมกับชุมชนและให้บริการ ในช่วงปีการศึกษา 1999 - 2000 มีจำนวนสถานศึกษา 349 แห่ง ที่เข้าร่วมในการสำรวจ มีผลที่ได้จากการสำรวจ ดังนี้ จำนวนนักศึกษา 712,000 คน มีส่วนร่วมในการให้บริการ คณะวิชาที่ให้บริการการรับใช้สังคม คิดเป็น 12.2 เปอร์เซ็นต์ มีการสอนเรื่องการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม 6,272 ชั้นเรียน และ จัดชั้นเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา คิดเป็น 9 เปอร์เซ็นต์

ราฟ (Ralph, 2005) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในวิทยาลัยชุมชน ผลการศึกษาบ่งชี้ให้เห็นถึงลักษณะพิเศษของ การบริการสังคม และความชัดเจนของการปฏิบัติที่เป็นเลิศ พวกเขาสามารถใช้ความรู้โดยการเรียนรู้จากการบริการสังคม มีการให้การบริการสังคม จำนวน 9 แผนกใน 10 แผนก แสดงให้เห็นถึงความตระหนักเบื้องต้นในการบริการสังคม จำนวน 82% มีการกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริการสังคม 63% มีการจัดตั้งชมรมการบริการสังคม และ 55% มีกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการบริการสังคม จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เรื่องการบริการสังคม พบว่า 93% มีการกระตุ้นให้นักศึกษาทำงานในชุมชน สร้างความรับผิดชอบต่อและความเป็นพลเมืองดี 78% มีการรวมตัวกันในรายวิชาการบริการสังคม 78% เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนตามที่ชุมชนต้องการ 53% ทำงานใกล้ชิดกับกลุ่มชุมชน การวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การบริการสังคมจะเป็นสิ่งผลักดันให้เกิดความผูกพันกับการบริการชุมชน นักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ และการสอนเป็นการนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

บิลลิง (Billing, 2006) ได้นำเสนอบทเรียนที่ได้จากการวิจัยการสอนและการเรียนรู้ เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม การสอนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม สร้างศักยภาพในการสอนและการเรียนรู้ เพิ่มพูนทักษะทางด้านวิชาการ ความผูกพันในการทำงานร่วมกันอย่างมีคุณภาพ การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมสามารถปรับความสนใจการเรียน และเพิ่มคะแนนในการทดสอบให้สูงขึ้น ใช้ทักษะในการแก้ปัญหา ได้ใช้ความรู้ที่ได้เรียนมาทั้งในการอ่าน

การใช้ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการเรียนรู้สังคม สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง การบูรณาการเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในรายวิชา 404401 บูรณาการหลักสูตรและการสอน วิชาเฉพาะ: กรณีศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สรุปผลการเรียนรู้ของนิสิตที่เรียนรู้ด้วยวิธีการบูรณาการเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80% ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านความรู้ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านทักษะ มีทักษะในการวางแผนการสอน การดำเนินการสอน ด้านเจตคติ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การสอน การบริการสังคมและการสอนด้วยเทคนิคการบริการสังคม ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การบูรณาการเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดี เพราะ ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ การเรียนรู้ภาคทฤษฎี การดำเนินการบริการสังคม การไตร่ตรอง การประเมินผล (วิมลรัตน์ จตุรานนท์, 2549, หน้า 93 - 94)

จากการศึกษาข้อมูลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านเจตคติของผู้จบอาชีวศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 38) พบว่า นอกเหนือจากความต้องการด้านสมรรถนะในเรื่องความรู้ ทักษะของผู้จบอาชีวศึกษาแล้ว ยังได้ระบุความต้องการของสถานประกอบการเกี่ยวกับคุณลักษณะทางด้านเจตคติ กิจนิสัยที่ดี และพฤติกรรมของผู้จบอาชีวศึกษาอีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมในการศึกษากับวิทยาลัยการอาชีพพนสนิม ที่ทำการศึกษาดังนี้ เพราะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต่างก็ใช้หลักสูตรเดียวกัน การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเป็นกระบวนการที่พัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะการแก้ปัญหา ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาคด้วยการทดลองปฏิบัติและทำประโยชน์ให้กับสังคม ชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการในการเรียนการสอนใหม่ มีการให้บริการด้านวิชาชีพกับสังคม และชุมชน ศักยภาพของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีความสามารถในลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการให้บริการสังคม เมื่อพิจารณาแล้วยังอยู่ ในขั้นของการรับรู้ว่ามีความสำคัญ การพัฒนานำไปสู่การปฏิบัติยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน และนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพได้ นอกจากนั้นพบว่า ยังมีสิ่งที่จะต้องแก้ไขสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา คือ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงาน กระบวนการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา จึงจำเป็นต้องมีการประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในรายวิชาสอน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการเป็นผู้นำให้กับนักศึกษาอาชีวศึกษา พื้นฐานในหลักการการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้จากรูปธรรมไปสู่นามธรรมอันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิด สร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง การนำความรู้ไปใช้

ประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม นับเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าสูงต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาและตรงกับความต้องการของชุมชนและสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม โดยมีจุดประสงค์ดังนี้
 - 2.1 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม
 - 2.2 ศึกษาเจตคติในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ในเรื่อง
 - 2.2.1 การทำงานร่วมกันกับกลุ่มที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน
 - 2.2.2 ความกระตือรือร้นและการทำงานร่วมกัน
 - 2.3 ศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม 5 ด้าน
 - 2.3.1 ความรับผิดชอบ
 - 2.3.2 ความมีวินัยในตนเอง
 - 2.3.3 ความผูกพันกับองค์กร สังคม
 - 2.3.4 ความมีมนุษยสัมพันธ์
 - 2.3.5 ความรู้และทักษะวิชาการ
 - 2.4 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของชุมชน ที่ได้รับการบริการจากนักศึกษาที่ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม 3 ด้าน
 - 2.4.1 ความพึงพอใจของการรับบริการ
 - 2.4.2 ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน
 - 2.4.3 ความสำเร็จของงาน

คำถามการวิจัย

1. การประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ทำให้นักศึกษามีการเรียนรู้วิชาการ การดำเนินกิจกรรมบริการสังคม การไตร่ตรอง และการประเมินผล หรือไม่

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม มีผลการเรียนตามเกณฑ์วัดผลประเมินผลสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ไม่ต่ำกว่า 80% ที่กำหนดไว้หรือไม่

3. เจตคติในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ในเรื่อง

3.1 การทำงานร่วมกันกับกลุ่มที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน มีเจตคติอยู่ในเกณฑ์สูง ตามที่กำหนดไว้หรือไม่

3.2 ความกระตือรือร้นและการทำงานร่วมกันมีเจตคติอยู่ในเกณฑ์สูง ตามที่กำหนดไว้หรือไม่

4. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมทั้ง 5 ด้าน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ตามที่กำหนดไว้หรือไม่

5. ผลสัมฤทธิ์ของชุมชนที่ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม มีผลสัมฤทธิ์ในชุมชนทั้ง 3 ด้าน อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ตามที่กำหนดไว้หรือไม่

สมมุติฐานของการวิจัย

สเกลส์ (Scales, 2006) ได้ทำการวิจัยเรื่องโครงการการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมกับการประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมได้กลายเป็นสิ่งสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในสถานศึกษาระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยของอเมริกา ใช้ในการจัดการเรียนการสอนกันอย่างแพร่หลาย จากรายงานของสถาบันสำรวจพันธกิจต่อสังคมแห่งชาติสำหรับนักศึกษา (NSSE: National Survey for Student Engagement) เมื่อปี ค.ศ. 2002 จำนวน 80% ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบัน 366 แห่ง รายงานถึงการมีส่วนร่วมในการบริการชุมชน อย่างน้อยคนละ 1 ครั้ง ในขณะที่การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเป็นที่สนใจของนักศึกษา และองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสำรวจโครงการการนำเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมไปใช้ใน 3 ชั้นเรียน เป็นเวลา 3 ภาคเรียนติดต่อกัน ในแต่ละชั้นเรียน มีส่วนร่วมในโครงการตลอดภาคเรียนโดยนักศึกษาเป็นผู้เลือกโครงการ และดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการในระหว่างดำเนินโครงการตามวงจรการเรียนรู้ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพถูกบันทึกไว้โดยการบันทึกในสมุดบันทึกกิจกรรมและการสัมภาษณ์ นักศึกษาอย่างไม่มีโครงสร้าง การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม การศึกษาครั้งนี้มุ่งประเด็นกระบวนการเป็นผู้นำและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการโครงการ

บริลฮาร์ท ดี แอล (Brilhart, 2004) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาเรื่องการบริการและการเรียนรู้: การประยุกต์ใช้และการประเมินผล การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การบริการและการเรียนรู้เป็นคำที่มีประโยชน์สำหรับ ครูผู้สอนเป็นผู้ช่วยของครูผู้สอน โดยใช้การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม การประยุกต์การเรียนรู้ ด้วยการบริการสังคมเป็นการสร้างการเรียนรู้และร่วมมือกันอย่างลงตัวด้วยดี นักเรียนได้เป็นส่วนหนึ่งและเป็นสมาชิกของชุมชน การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมจะมีความหมายเพิ่มขึ้นจากการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ นักเรียนจะได้รับโอกาสในการทำงานที่มีความยุ่งยาก ร่องรอยของ ปัญหาจะถูกบันทึกไว้ในรูปแบบการสอนการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม การบริการและการเรียนรู้ จะมีการจัดเตรียม ออกแบบการเรียนรู้ จัดทำโครงการ อาจจะเป็น โครงการเล็ก ๆ หรือใหญ่ ก็แล้วแต่ นักเรียนจะเป็นศูนย์กลางในการเรียน มีกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน

รีบีวี (Reavy, 2003) ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม: กรณีศึกษา การสำรวจอิทธิพลทางบวกหรือทางลบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา จุดมุ่งหมายของการศึกษาประการแรก คือ ทำไมอาจารย์ผู้สอนจึงประยุกต์และใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ในกระบวนการสอน ประการที่สอง ศึกษาว่าอาจารย์ผู้สอนใช้เค้าโครงในการประยุกต์การเรียนรู้ ด้วยการบริการสังคมอย่างไร การออกแบบวิจัยเพื่อการศึกษาผลกระทบของแต่ละบุคคลและปัจจัย ที่เป็นไปตามสภาพแวดล้อมและเนื้อหาวิชา ของอาจารย์ผู้สอนที่มีการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในชั้นเรียน ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาจากเอกสาร บทความ และถูกนำมารวบรวมเป็นข้อมูล จุดรวมของการศึกษา คือ อาจารย์ผู้สอนนักศึกษาปีสุดท้ายสาขา ผู้นำการพยาบาลซึ่งประสบความสำเร็จในการนำการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ไปใช้ในวิธีการสอนและยังคงปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการสำรวจถึงความเชี่ยวชาญในการใช้ การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมของอาจารย์ผู้สอนและปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษา การใช้ความรู้ ร่วมกัน และเป็นผู้จัดการร่วมกัน ข้อบังคับของสถาบัน การพิจารณาการสอน และสิ่งที่ เปลี่ยนแปลงแต่ละบุคคล รวมทั้งแรงจูงใจในความสำเร็จ โดยการใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการบริการ สังคม ก็จะต้องมีการตรวจสอบ ผลการวิจัยเป็นไปตามข้อคำถาม ได้ผล ดังนี้ อาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในวิชาการจะเป็นกำลังผลักดันหรือแรงจูงใจที่สำคัญ นักศึกษาที่ต่อต้านกิจกรรมจะเป็นปัจจัยทางลบ ข้อบังคับของสถาบัน รวมทั้งนโยบายการส่งเสริม ให้มีการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมและการสื่อสารกับกลุ่มอาจารย์ผู้สอนเป็นปัจจัย ในทางบวกส่งเสริมการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในการสอน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีความสามารถและมองเห็น เข้าใจ ถึงแก่นและศักยภาพของการบริการสังคม ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาสาขาพยาบาลและสุขอนามัย

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งให้เห็นว่ารูปแบบการสอนที่ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม สำหรับการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาจะส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ที่ได้รับจากการลงมือปฏิบัติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลสัมฤทธิ์ในการทำกิจกรรม มีความเป็นผู้นำ มีทักษะในการแก้ปัญหา มีความเข้าใจหลักการวางแผนและจัดทำโครงการเพื่อการบริการสังคมและชุมชน สามารถใช้ความรู้ทางวิชาการในการดำเนินกิจกรรม มีเจตคติอุดมการณ์ และความภาคภูมิใจในชุมชน ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานในการทดลองเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม มีผลการเรียนตามเกณฑ์การประเมินผลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ไม่น้อยกว่า 80%
2. เจตคติในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ในเรื่อง
 - 2.1 การทำงานร่วมกันกับกลุ่มที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน มีเจตคติอยู่ในเกณฑ์สูง
 - 2.2 ความกระตือรือร้นและการทำงานร่วมกันมีเจตคติอยู่ในเกณฑ์สูง
3. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมทั้ง 5 ด้าน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์อยู่ในเกณฑ์ดีมาก
4. ผลสัมฤทธิ์ของชุมชนที่ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม มีผลสัมฤทธิ์ในชุมชนทั้ง 3 ด้าน อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัย ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคม ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาโครงการ (Project) รหัส 3101 - 6001 จำนวน 30 คน สาขาช่างยนต์ ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการทดลอง การประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ประกอบด้วย
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม

2.2.2 เจตคติในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ในเรื่อง

2.2.2.1 การทำงานร่วมกันกับกลุ่มที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน

2.2.2.2 ความกระตือรือร้นและการทำงานร่วมกัน

2.2.3 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ที่ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม

2.2.4 ผลสัมฤทธิ์ของชุมชนที่ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม

3. ระยะเวลาที่ศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 เป็นเวลา 18 สัปดาห์

4. เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการศึกษาทดลอง คือ รายวิชาโครงการ (Project) รหัส 3101 - 6001 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2546 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เนื่องจากนักศึกษาอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่จัดการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีหลากหลายสาขางาน ทุกสาขางานสามารถนำความรู้ไปใช้ในการให้บริการสังคมและชุมชนได้ ผู้วิจัยจึงเลือกนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาโครงการ (Project) รหัส 3101 - 6001 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 เป็นกลุ่มทดลองที่จะทำการประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม

2. กิจกรรมในการบริการสังคม เป็นกิจกรรมที่ให้บริการตามมาตรฐานรายวิชา โครงการ (Project) รหัส 3101 - 6001 คือ วางแผนและนำเสนอโครงการ ออกแบบและสร้างเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในงานอาชีพที่เกี่ยวข้อง รายงานผลการปฏิบัติงานและนำเสนอผลงาน

3. ความหมายของการบริการสังคม และการรับใช้สังคม มีความหมายเหมือนกัน มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Service Learning ผู้วิจัยใช้คำว่าบริการสังคมในรายงานการวิจัยฉบับนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประยุกต์ หมายถึง การนำบางสิ่งมาใช้ประโยชน์ บางสิ่งที่น่ามานั้นอาจเป็น ทฤษฎี หลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งและนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติ เป็นการนำภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

2. การประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม หมายถึง การเรียนการสอนด้านทฤษฎีและนำเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมประยุกต์ใช้ในภาคปฏิบัติ โดยผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชาการ ควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมการบริการสังคมตามกระบวนการ ขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม

3. การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม หมายถึง การทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อร่วมในการแก้ปัญหาสังคม โดยใช้ความรู้และทักษะวิชาการ ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง ความผูกพัน ความมีมนุษยสัมพันธ์ ในการบริการสังคม เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สามารถวัดได้ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติในการทำกิจกรรม พฤติกรรมที่พึงประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ของชุมชน

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์รายวิชา โครงการ (Project) รหัส 3101 - 6001 และการวัดผลตามสภาพจริง ซึ่งเป็นกระบวนการวัดผลและสังเกตผลอย่างเป็นระบบ มุ่งประเมินจากผลงานที่ปฏิบัติจริง และเกณฑ์การประเมินตามสภาพจริง ต้องมีผลสัมพัทธ์กับพฤติกรรมและการปฏิบัติจริงของผู้เรียน

5. เจตคติในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม หมายถึง จิตสำนึกที่ดีที่มีต่อการบริการสังคมและชุมชน เจตคติที่ดีในการทำงานร่วมกับกลุ่มที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน และเจตคติเกี่ยวกับ ความกระตือรือร้นและการทำงานร่วมกัน

6. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ หมายถึง คะแนนผลที่ได้จากการประเมินการกระทำที่คาดหวังของนักศึกษา โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมและการสนทนากลุ่มนักศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความผูกพันกับองค์กร ชุมชน ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้และทักษะวิชาการ

7. ผลสัมฤทธิ์ของชุมชน หมายถึง สิ่งที่ชุมชนได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมของนักศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ความพึงพอใจของการรับบริการ ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในชุมชน และความสำเร็จของงาน การวัดผลสัมฤทธิ์ใช้แบบสอบถามผู้รับบริการหรือผู้ที่ดูแลรับผิดชอบในชุมชน และการสัมภาษณ์ผู้รับบริการ

8. นักศึกษาอาชีวศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาโครงการ (Project) รหัส 3101 - 6001 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางการสอน โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา
2. เป็นแนวทางในการนำวิธีการประยุกต์โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ในรายวิชาอื่น ๆ ทุกชั้นปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติของนักศึกษาอาชีวศึกษา
3. เป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนาสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการให้นักศึกษา เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริการสังคม